

به نام خدا

خبرنامه انقلاب‌های خاورمیانه و شمال آفریقا (۱۰)

(از ۲۵ الی ۳۱ تیرماه ۱۳۹۰)

فهرست مطالب

۱.....	مقدمه
۳.....	بحرین
۸.....	لیبی
۱۲.....	سوریه
۱۸.....	یمن
۲۲.....	مصر
۲۷.....	فلسطین
۳۲.....	تونس
۳۳.....	عربستان
۳۵.....	اردن

کد موضوعی: ۲۶۰

شماره مسلسل: ۱۰۹۱۷

دفتر: مطالعات سیاسی

مردادماه ۱۳۹۰

خبرنامه انقلاب‌های خاورمیانه و شمال آفریقا (۱۰)

(از ۲۵ الی ۳۱ تیرماه ۱۳۹۰)

مقدمه

انقلاب‌های مردمی در کشورهای عربی در طول هفته گذشته به حرکت شتابان خود ادامه داد و در این مسیر با موفقیت‌های متناهی مواجه شد. این انقلاب‌ها هرچند به سبب مقاومت برخی از رژیم‌های حاکم همچنان تا رسیدن باید منتظر زمان بمانند، اما تداوم آنها خود دلیلی بر زنده و پویا بودن آنهاست.

در لیبی رسیدن مخالفان به دروازه‌های پایتخت وحشت سران رژیم قذافی را در پی داشت و او برای به تأخیر انداختن این ورود وزیر خارجه خود را راهی مسکو کرد تا شاید با فشار روسیه بر کشورهای غربی میزان بمباران‌ها کم و در نتیجه زمان سقوط به تأخیر افتد. در این میان مخالفان نیز با تجهیز نیروهای خود و کسب تجربه بیشتر که با فرستادن گروه‌های مسلح به داخل پایتخت همراه شده، آمادگی خود را برای ورود به طرابلس اعلام کردند. موقعیت مخالفان که در پی به رسمیت شناختن موجودیت آنها توسط گروه تماس لیبی در استانبول صورت گرفت، باعث سرازیر شدن بیش از ۳۰ میلیارد دلار پول به خزانه رهبران دولت انتقالی در بنغازی شد.

در بحرین، هرچند رژیم آل‌خلیفه همچنان به سرکوب مخالفان ادامه می‌دهد، اما اراده مخالفان برای تغییر اوضاع و رسیدن به یک نقطه برابر با اقلیت حاکم باعث

مستأصل شدن جریان حاکم شده است. جمعیت وفاق بحرین به رهبری شیخ‌علی سلمان به همراه دیگر جریان‌ها و احزاب معارض در بحرین بر تداوم اعتراضات مسالمت‌آمیز خود تأکید کرده و خواستار خارج شدن نظامیان اشغالگر سعودی شده‌اند. بعد دیگر مسئله بحرین شکایت حقوق‌دانان از رژیم آل‌خلیفه به سبب جنایاتش به دادگاه جنایات بین‌المللی لاهه است. اوکامپو قاضی این دادگاه که با وکلای عرب دیدار کرده، با این بهانه که بحرین توافقنامه رم را امضا نکرده است و نیاز به مجوز شورای امنیت برای رسیدگی به پرونده است، از پرداختن به آن طفره می‌رود.

موضوع دیگر در مورد بحرین که از نتایج انقلاب مردم آن به‌شمار می‌رود، اعلام برخی از تصمیمات از سوی نیروی دریایی ایالات متحده آمریکا برای خروج ناوگان پنجم خود از بحرین و بردن آن به قطر یا امارات از ترس پیروز شدن مردم می‌باشد که در صورت تحقق نشان از موضع ضعیف آمریکا در خلیج فارس است.

در سوریه اما ناآرامی‌ها در این کشور به‌صورت خزنده ادامه دارد و هر هفته در یکی از شهرهای این کشور ادامه دارد. این اعتراضات هرچند با کنترل نیروهای امنیتی نمی‌تواند به جنگی داخلی تبدیل شود، اما رویدادهای هفته گذشته در شهر حمص نشان داد که پتانسیل موجود برای شدت یافتن خشونت‌ها در این کشور وجود دارد.

با وجود این، نبود یک اراده قوی در مخالفان برای ورود به مبحث نشست‌های مشورتی که قسمتی از آن هم ناشی از خودداری بعضی‌های قدیمی جهت دادن امتیاز به مخالفان و پذیرفتن نظام چندحزبی است، پیش‌بینی اوضاع این کشور را با مشکل مواجه کرده است. افشای دخالت‌های مستقیم قطر در ناآرامی‌های سوریه از سوی وزیر امور خارجه فرانسه باعث فشار بیشتر بر طیفی از سیاستمداران سوری شده

است که بر این باورند اعراب نقشی در ناآرامی‌های سوریه ندارند. هرچند مشخص نیست اهداف کشوری مانند قطر از ناآرام کردن سوریه در چیست.

اما تحولات در یمن نیز همچنان در گرو سرنوشت علی عبدالله صالح است. صالح که با وجود برداشتن جراحات‌های عمیق همچنان روحیه ستیزه‌جویی خود را حفظ کرده است، می‌خواهد در ساختار قدرت در یمن حضور داشته باشد، اما مخالفت‌های مردمی به‌خصوص پس از تشکیل دولت انتقالی در این کشور ازسوی ائتلافی از مخالفان و حضور گسترده نیروهای قبیله‌ای در نبرد با جریان القاعده در جنوب این کشور، باعث شده است تا بر نقش و اهمیت این نیروها در شرایط فعلی افزوده شده و به میزان نفوذ نزدیکان صالح کاسته شود. این جابجایی قدرت در یمن هرچند به‌کندی صورت می‌گیرد، اما این امید را به‌وجود آورده است که در هفته‌های آینده شاهد عقب‌نشینی‌های عمده‌ای توسط رژیم حاکم باشیم.

بحرین

۱. آیات القرمزی شاعره بحرینی که اخیراً از زندان آل‌خلیفه آزاد شده، می‌گوید که توسط افسران پلیس زن و مرد بحرینی تحت شکنجه روحی و جسمی قرار گرفته است. به گفته وی، آنها ۹ روز، صبح و ظهر و شب من را مورد ضرب و شتم قرار دادند و به شیوه بسیار بسیار خطرناکی من را کتک زدند و هر بار توسط بیش از یک نفر هم زن و هم مرد مورد ضرب و شتم قرار می‌گرفتم.

۲. منابع آمریکایی می‌گویند پس از حوادث اخیر بحرین و سرکوب مردم آن قصد

دارند ناوگان پنجم دریایی خود را این این مجمع‌الجزایر خارج و به یکی از کشورهای امارات متحده عربی و یا قطر منتقل کند.

۳. به‌دنبال ادامه یافتن اعتراضات مردمی در بحرین و سرکوب آنان از جانب رژیم آل‌خلیفه، یک زن تظاهرکننده بحرینی به دست نیروهای امنیتی این رژیم و نظامیان اشغالگر سعودی کشته شد. این فعال زن بحرینی که زینب حسن‌احمد الجمعه نام داشت و ۴۷ ساله بود پس از شلیک گاز اشک‌آور ازسوی نیروهای رژیم آل‌خلیفه دچار خفگی شد و جان خود را از دست داد.

۴. جاسم حسین نماینده مجلس بحرین با محکوم کردن دخالت نظامی عربستان سعودی در سرکوب قیام مردمی بحرینی‌ها، گفت: عربستان سعودی با دخالت در بحرین، یک مناقشه داخلی را به یک مناقشه منطقه‌ای تبدیل کرد.

۵. جمعیت الوفاق، بزرگ‌ترین گروه شیعه و بزرگ‌ترین گروه مخالف در بحرین از مذاکرات ملی که با هدف آغاز روند اصلاحات سیاسی و به پیشنهاد و هدایت حمدبن‌عیسی حاکم بحرین مطرح شده است، عقب‌نشینی کرد. خلیل المرزوق، رئیس هیئت این جمعیت در مذاکرات ملی تأکید کرد: دبیرخانه جمعیت الوفاق با پیشنهاد تیم مذاکره‌کننده در زمینه عقب‌نشینی از مذاکرات موافقت کرد و این تصمیم به شورای این جمعیت ارجاع داده خواهد شد در این خصوص تصمیم‌گیری کند.

۶. دولت بحرین روز دوشنبه ضمن ابراز تأسف از تصمیم بزرگ‌ترین گروه مخالف شیعه این کشور موسوم به وفاق برای عقب‌نشینی از جلسات گفتگوی ملی، اعلام کرد که مذاکرات سیاسی با حضور این گروه متنفذ یا بدون آن ادامه خواهد یافت.

عیسی عبدالرحمان سخنگوی دولت در جلسات گفتگوی ملی بحرین اعلام کرد که گروه وفاق می‌تواند به این مذاکرات بازگردد، اگر عقیده‌اش را تغییر دهد.

۷. پس از آنکه، گروه الوفاق، بزرگ‌ترین حزب مخالف در بحرین از گفتگوها خارج شد، شماری از گروه‌های مخالف لیبرال بحرین نیز از تصمیم خود برای خروج از گفتگوهای رژیم آل‌خلیفه خبر دادند. گروه‌های مخالف لیبرال بحرین تأکید کرده‌اند به دلیل بی‌توجهی به توصیه‌های ارائه شده توسط آنها در گفتگوها برای تضمین آزادی‌های سیاسی، توقف بازداشت‌ها و سرکوب‌ها، تصمیم دارند از این گفتگوها خارج شوند.

۸. یک مقام آگاه در وزارت امور خارجه ایران نامه اخیر دبیرکل شورای همکاری خلیج فارس پیرامون اوضاع بحرین را غیرمتعارف با شئون دیپلماتیک خواند. یک مقام آگاه در وزارت امور خارجه کشورمان درخصوص نامه اخیر دبیرکل شورای همکاری خلیج فارس پیرامون اوضاع بحرین گفت: این نامه در اقدامی غیرمتعارف با شئون دیپلماتیک، در ملاقات معارفه سفیر کشورمان با دبیرکل شورا به وی تسلیم شده بود که با توجه به غیرقابل قبول بودن مفاد آن، به دبیرخانه شورای همکاری خلیج فارس عودت داده شد.

۹. حمدبن عیسی حاکم بحرین چهارشنبه شب در ابوظبی با محمدبن‌زاید آل‌نهیان ولیعهد ابوظبی و جانشین نیروهای مسلح این کشور دیدار کرد. دو طرف درباره توسعه روابط در تمام زمینه‌ها گفتگو کردند.

۱۰. همچنین توسعه همکاری‌های کنونی بین بحرین و امارات و هماهنگی در سیاست‌های جاری منامه و ابوظبی از دیگر موضوعات مذاکرات بین شیخ‌حمد و

شیخ‌محمدبن‌زاید بود. دولت امارات در اوج اعتراضات مردمی در بحرین ۵۰۰ نیروی امنیتی به بهانه حفاظت از مراکز حساس این بحرین اما به‌منظور سرکوب مردم معترض به منامه اعزام کرده است.

۱۱. رسانه‌های خبری روز پنجشنبه اعلام کردند، پارلمان اروپا اقدامات سرکوبگرانه نظام بحرین را علیه مردم این کشور محکوم کرد. این گزارش می‌افزاید، درحالی‌که تظاهرات مسالمت‌آمیز مردم بحرین برای ایجاد تغییر در نظام حاکمیتی است، پارلمان اروپا از دولتمردان بحرینی خواست همه زندانیان و بازداشت‌شده‌ها را آزاد کنند.

۱۲. سخنان خلیفه بن‌احمد آل‌خلیفه، فرمانده نیروهای مسلح بحرین برای پیوستن قاهره به شورای همکاری خلیج فارس به‌عنوان عضو رسمی و مؤثر، واکنش‌هایی به همراه داشت و با استقبال برخی محافل مصری مواجه شد.

۱۳. وزیر امور خارجه دانمارک در پاسخ به اعتراضات گسترده درباره اهدای مدال از سوی این کشور به حاکم بحرین گفت: مسئولیت اهدای این مدال بر عهده ملکه است. رتزاو دانمارک، لن اسپرسن روز پنجشنبه درباره سؤال نمایندگان پارلمان درخصوص اهدای مدال صلیب بزرگ دانبورگ به آل‌خلیفه گفت: من هیچ مسئولیتی در اعطای مدال ندارم، زیرا در فرایند تصمیم‌گیری برای اعطای مدال مشارکت نداشته‌ام. ملکه دانمارک چند هفته قبل از آغاز ناآرامی‌ها در بحرین و در جریان سفر به این مجمع‌الجزایر مدال صلیب بزرگ دانبورگ این کشور را به حاکم بحرین اهدا کرد.

۱۴. یک حقوق‌دان کویتی گفت که دادخواستی علیه ۵۸ مقام رژیم بحرین به اتهام نقض حقوق بشر و جنایات جنگی علیه مردم این کشور به دادگاه بین‌المللی تسلیم شده

است. به گفته عبدالحمید دشتی، یک گروه از وکلای مدافع حقوق بشر با لوئیس اوکامبو دادستان کل دادگاه بین‌المللی جنایی دیدار و این دادخواست را به او تسلیم کردند. اوکامبو که پرونده بحرین را مشابه پرونده‌های سودان و لیبی می‌داند، در گفتگو با شبکه خبری العالم گفت: بحرین نیز مانند لبنان و عراق در دادگاه لاهه عضو نیست و به همین سبب نمی‌توانم به‌طور مستقل در این زمینه اقدام به تحقیقات کنم، اما شورای امنیت سازمان ملل می‌تواند این مسئله را درخواست کند که در آن صورت امکان رسیدگی وجود دارد.

رژیم حاکم بحرین که دچار مشکلات حاد در گفتگوهای به اصطلاح ملی پس از کناره‌گیری جمعیت شیعی الوفاق و برخی دیگر از گروه‌های مخالفت شده است، همچنان در صدد است تا این گفتگوها را بر محورهای تعریف شده خود احیا کند، امری که به‌نظر می‌رسد چندان نزدیک به واقعیت نبوده و رژیم حاکم ناچار است برای رسیدن به حداقل‌ها امتیاز دهد. حمایت‌های مردمی از مخالفان که در طول هفته گذشته با برگزاری تظاهرات‌های بزرگ ابراز شد، جایگاه رژیم حاکم را به‌شدت در معرض خطر قرار داده است. افزایش انتقادات خارجی که با طولانی شدن اعتراضات و ناکامی در سرکوب‌ها همراه بوده است، نیز فرصت‌های اندکی را در اختیار رژیم آل‌خلیفه قرار داده است.

لیبی

۱. شیخ عبدالله بن زاید آل نهیان وزیر خارجه امارات، ادامه حضور معمر قذافی در لیبی را عامل ادامه ناامنی و بی‌ثباتی در لیبی و شمال آفریقا عنوان کرد.

۲. صلیب سرخ از ادامه کمک‌رسانی به مردم جنگ‌زده لیبی با وجود کمبود دارو و افزایش خطر انتشار بیماری‌های مسری در مناطق درگیری خبر داد. پل کاستلا رئیس موقت دفتر نمایندگی کمیته بین‌المللی صلیب سرخ در طرابلس گفت: در جنوب غربی لیبی به‌خصوص در شهرهای سبها و مرزق کمبود داروهای اساسی، واکسن و اقلام اضطراری مانند وسایل زخم‌بندی و مایعات وریدی مشهود است. همچنین خطر انتشار سرخک و دیگر بیماری‌های مسری وجود دارد.

۳. جان بولتون سفیر سابق آمریکا در سازمان ملل طی مقاله‌ای درباره حمله به لیبی از مدیریت آمریکا و ناتو در این جنگ انتقاد کرده و نوشت: با این سردرگمی آمریکا بعید است عملیات لیبی به هدف خاصی برسد. وی در مقاله‌ای در خبرگزاری بلومبرگ به انتقاد از سیاست‌های مبهم و دوگانه دولت اوباما در لیبی پرداخته و این دولت را به پیگیری منافع خود با پوشش‌های لفاظانه متهم کرده است.

۴. درگیری و جنگ بر سر شهر نفت‌خیز بریقه میان انقلابیون لیبی و نیروهای معمر قذافی روز یکشنبه به خیابان‌های این شهر کشیده شد. محمد زاوی سخنگوی گروه مخالفان معمر قذافی حاکم لیبی در بریقه گفت، شماری از گروه‌های کوچک انقلابیون وارد شهر شده‌اند، اما تاکنون موفق به به‌دست گرفتن کنترل تمام این شهر نشده‌اند.

۵. دیوید کامرون، نخست‌وزیر انگلیس در کنفرانس خبری مشترک با جاکوب زوما،

رئیس‌جمهوری آفریقای جنوبی تأکید کرد: تجارت، مبارزه با فقر، رویکرد اتحادیه آفریقا و مسائل بین‌المللی از جمله لیبی مورد بحث و گفتگوی ما قرار گرفت. کامرون درخصوص بحران لیبی نیز گفت: راه حل صلح‌آمیز تنها راه موجود است و این مردم لیبی هستند که باید با حمایت ناتو به خواسته‌های خود برسند. قذافی باید برود و قدرت را به مردم واگذار کند. جاکوب زوما در پاسخ به پرسش یکی از خبرنگاران مبنی بر اینکه آیا قذافی باید برود یا خیر؟ گفت: مردم فهمیده‌اند که باید علیه سیستم حاکم در لیبی قیام کنند و تغییرات ایجاد کنند. مردم دولت دمکراتیک می‌خواهند، اما آن چیزی که رخ داد درگیری بود. موضع اتحادیه آفریقا از ابتدا کاملاً روشن بود.

مذاکرات باید تاکنون به پایان می‌رسید، اما شورای ملی انتقالی لیبی با گذاشتن پیش‌شرطی مبنی بر اینکه قذافی باید برود تمام راه‌ها را مسدود کرد.

۶. وزیر امور خارجه روسیه اقدام دولت‌های غربی در به رسمیت شناختن مخالفان قذافی را به معنای مداخله آنان در جنگ داخلی این کشور دانست. سرگئی لاوروف وزیر امور خارجه این کشور امروز دوشنبه در کنفرانسی مطبوعاتی گفت: کسانی که انقلابیون را به رسمیت بشناسند وارد جنگ داخلی در لیبی شده‌اند.

۷. بغدادی محمودی نخست‌وزیر رژیم حاکم بر لیبی اعلام کرد که در صورت قطع بمباران از سوی ناتو، می‌توان به پای میز مذاکره رفت. نخست‌وزیر لیبی در گفتگوی ویژه با شبکه تلویزیونی فرانس ۲۴ گفت: غرب که خواستار کناره‌گیری معمر قذافی از قدرت است اشتباه می‌کند زیرا شناختی از وضع لیبی ندارد.

۸. وزارت خارجه آمریکا روز دوشنبه گفت که مقام‌های این کشور با نمایندگان معمر قذافی دیکتاتور لیبی ملاقات کرده و در پیامی روشن و محکم خواستار کنار رفتن وی

قبل از هرگونه مذاکره شده‌اند. ابراهیم موسی سخنگوی دولت قذافی در پاسخ به این درخواست به خبرنگاران اظهار داشت: ما از هرگونه گفتگو و هرگونه ابتکار صلح تا زمانی که آنها درباره آینده لیبی تصمیم نگیرند حمایت می‌کنیم.

۹. وزیر دفاع فرانسه با تأکید بر ضرورت کناره‌گیری معمر قذافی از قدرت پایان درگیری‌های لیبی را سریع‌تر از حد انتظار دانست. جرار لونگه گفت: امکان اینکه بحران لیبی با وقوع تحولاتی دور از انتظار به سرعت به پایان برسد وجود دارد.

۱۰. مصطفی محمد عبدالجلیل رئیس شورای ملی انتقالی لیبی در گفتگو با شبکه تلویزیونی راشا تودی اعلام کرد که قراردادهای منعقد شده میان کشورش با روسیه پس از کناره‌گیری قذافی و رسیدن این شورا به حکومت به قوت خود باقی خواهد ماند.

۱۱. همزمان با شدت گرفتن حملات ناتو در لیبی، وزارت خارجه آمریکا خواستار خروج سریع اتباع خود از لیبی شد. وزارت امور خارجه آمریکا اعلام کرد: به تمام شهروندان آمریکایی مستقر در لیبی توصیه می‌شود که این کشور را ترک کنند.

سفارت آمریکا در طرابلس پایتخت لیبی بسته شده است و دولت مجارستان که به‌عنوان حافظ منافع واشنگتن در لیبی عمل می‌کند، نمی‌تواند اسناد مسافرتی را به آمریکا صادر کند.

۱۲. رسانه‌ها از دیدار رئیس‌جمهوری فرانسه با رهبران انقلابیون لیبی در چارچوب تلاش برای تقویت آنها در برابر قذافی خبر دادند. نیکلا سارکوزی با دو نفر از رهبران انقلابیون لیبی دیدار کرده تا مخالفان را در برابر معمر قذافی تقویت کند. گفته می‌شود که هانری لوی فیلسوف یهودی - صهیونیستی که از ابتدای جنگ لیبی واسطه انقلابیون با دولت

فرانسه و اسرائیل بوده، آنها را دیدار با سارکوزی همراهی می‌کرده است.

۱۳. کاخ سفید روز چهارشنبه تعیین سرنوشت معمر قذافی حاکم لیبی را پس از کناره‌گیری از قدرت به‌عهده خود لیبیایی‌ها دانست. جی‌کارنی سخنگوی کاخ سفید گفت: موضع آمریکا همواره این بوده که سرهنگ قذافی مشروعیت خود را برای رهبری از دست داده و باید خود را از قدرت کنار بکشد. وی در ادامه افزود: این به‌عهده خود مردم لیبی است تا سرنوشت وی را در آینده تعیین کنند. لذا ما نمی‌توانیم چیزی در این مورد بگوییم.

۱۴. عبدالعاطی العبیدی وزیر امور خارجه لیبی روز پنجشنبه انجام هرگونه مذاکرات برای کناره‌گیری قذافی از قدرت را انکار کرد. العبیدی درخصوص تحولات جاری در لیبی گفت: دولت لیبی خواهان پایان بخشیدن به درگیری‌های خونین در کشور است و می‌خواهد نتیجه به‌گونه‌ای باشد که رضایت همه لیبیایی‌ها برآورده شود. وزیر امور خارجه لیبی پس از گفتگو با سرگئی لاوروف وزیر امور خارجه روسیه گفت: کناره‌گیری قذافی از قدرت مورد بحث نیست و باید دانست که کمک‌های خارجی‌ها به مخالفان نیز هیچ کمکی به حل مشکلات موجود نمی‌کند.

۱۵. وزارت موقعیت‌های اضطراری روسیه، یک فروند هواپیمای حامل کمک‌های انسان دوستانه به بنغازی پایتخت مخالفان دولت لیبی ارسال کرد. این هواپیما حامل ۴۰ تن کمک‌های انسان دوستانه شامل موادغذایی و کالاهای اساسی مورد نیاز مردم بحران‌زده لیبی است که به شهر بنغازی پرواز کرد.

لیبی درگیر جنگ و دیپلماسی در هر دو جهت خود می‌باشد، پیشروی مخالفان قذافی همچنان باعث نشده تا وی بخواهد در تحویل قدرت از خود سستی نشان دهد.

سفر وزیر خارجه دولت قذافی به مسکو و دیدار وی با مقامات روسیه، نشان داد وی همچنان به دیپلماسی اعتقاد دارد و می‌تواند قدرت خود را حفظ کند. قرار گرفتن اراده غرب، به‌خصوص آمریکا و فرانسه بر کنار رفتن قذافی و کمک‌های این دو کشور به مخالفان، موقعیت رژیم قذافی را به‌شدت تهدید کرده است.

سوریه

۱. همزمان با تحرکات خصمانه رسانه‌ای و سیاسی غربی‌ها و برخی رژیم‌های عربی علیه سوریه و تلاش آنها برای جلوگیری از به ثمر نشستن اقدامات اصلاح‌طلبانه دمشق، منابع دیپلماتیک و رسانه‌ای آگاه در سازمان ملل متحد اعلام کردند: تلاش‌های فرانسه، انگلیس، آمریکا و رژیم اسرائیل برای تصویب قطعنامه‌ای در شورای امنیت علیه سوریه با شکست روبرو شده است.

۲. سفیر آمریکا در دمشق در جدیدترین دخالت خود در امور داخلی سوریه اعلام کرد که مردم سوریه می‌توانند نظام این کشور را سرنگون کنند. وی در گفتگو با نشریه آمریکایی «فارین پالیسی» اعلام کرد: من هیچ نشانه‌ای ملموس از دولت سوریه ندیدم که آماده آغاز اصلاحات سریعی باشد که تظاهرات‌کنندگان خواهان آن هستند. سفیر آمریکا پا را از این فراتر گذاشت و در حالی که به‌دلیل سفر بدون مجوز خود سخت مورد انتقاد دولت سوریه است، ادعا کرد که وی حرکت خود را به نقاط مختلف سوریه متوقف نخواهد کرد.

۳. وزیر امورخارجه آمریکا در مصاحبه‌ای با سی‌ان‌ان، درخصوص وضعیت سوریه

تلویحاً مدعی شد که آمریکا دخالتی در مسائل سوریه نمی‌کند. کلینتون بدون اشاره به تحریکاتی که سفیر کشورش در دمشق از داخل این کشور ایجاد می‌کند، در این سخنان اعلام کرد: نمی‌توان از خارج بر وضعیت سوریه تأثیر گذاشت.

۴. سفارت قطر اعلام کرده که فعالیت خود را برای مدت نامعلومی به حال تعلیق در می‌آورد. یک مقام سوری به روزنامه الوطن در این باره گفت: اعضای هیئت دیپلماتیک قطر به مقام‌های سوریه اطلاع دادند که کار سفارت به حال تعلیق در آمده است. آنها همچنین گفته‌اند که تمامی کارکنان سفارت و هیئت کنسولی این کشور را به مقصد دوحه ترک خواهند کرد. این اقدامات در پی تهاجم هفته گذشته طرفداران دولت بشار اسد به سفارت قطر صورت گرفته است. طرفداران دولتی با پرتاب تخم مرغ، گوجه و پرتاب سنگ این سفارتخانه را مورد هدف قرار دادند که این اعتراضات در پاسخ به نحوه پوشش خبری شبکه الجزیره صورت گرفت.

۵. صدها هزار نفر با برپایی راهپیمایی در دمشق حمایت خود را از بشار اسد رئیس‌جمهور سوریه اعلام کردند. حاضران با سر دادن شعارهایی، مخالفت خود را با دخالت بیگانگان در امور داخلی سوریه اعلام و بر ضرورت وحدت ملی و آگاهی و هوشیاری و خنثی کردن توطئه بیگانگان برای برهم زدن امنیت و ثبات کشور، تأکید کردند. در این راهپیمایی هنرمندان سوری و لبنانی نیز حضور داشتند.

۶. منابع مطلع اعلام کردند که آمریکا میلیون‌ها دلار به برخی جریان‌ها در مصر و مخالفان سوریه داده است و از اینکه در جهان عرب در عملکرد خود به جانبداری از اسرائیل متهم شود، نگران است. پایگاه خبری المنار لبنان اعلام کرد که منابع مطلع و گزارش‌های به‌دست آمده نشان می‌دهد که دولت آمریکا میلیون‌ها دلار به طرف‌هایی

در مصر داده است. براساس این گزارش، همچنین دولت آمریکا پس از شکست در طرح فعال‌سازی مخالفان نظام سوریه در خارج از این کشور، مبالغی هنگفت به کسانی که معارضان داخلی سوریه نامیده می‌شوند اعطا کرده است تا برای خود پایگاهی مردمی دست‌وپا کنند.

۷. نضال حماده نویسنده لبنانی مقیم فرانسه با اشاره به انتشار سندی در ارتباط با ارتباط اخوان المسلمین سوریه با آمریکا گفت: این سند به دلیل بروز اختلافاتی بین اعضای جنبش اخوان المسلمین سوریه منتشر شده است. دلیل بروز این اختلاف حضور ملهم الدروبی نماینده این جنبش در نشست هفته گذشته با صهیونیست‌های افراطی در پاریس است. مخالفان سوریه در خارج معتقدند که شمار زیادی از اعضای جنبش اخوان المسلمین سوریه با حضور الدروبی در نشست مزبور مخالف بوده به ویژه اینکه همه می‌دانند ریاض شفقہ دبیر کنونی اخوان المسلمین سوریه از این نشست اطلاع داشته است. در ادامه این اختلافات مخفیانه، محمد فاروق طیفور معاون دبیر جنبش اخوان المسلمین سوریه از شفقہ به دلیل اشتباهاتش که به نفع نظام سوریه تمام شد، سخن گفته است. به تازگی سندی به خط علی صدرالدین بیانونی دبیر سابق جنبش اخوان المسلمین سوریه در سال ۲۰۰۴ میلادی به مجلس مشورتی این حزب منتشر شده که در آن آمده است: حزب اسلامی عراق (وابسته به جریان اهل سنت عراق و طارق الهاشمی معاون رئیس‌جمهور این کشور) واسطه میان ما و آمریکا است.

۸. یک روزنامه لبنانی به نقل از یک مقام مسئول در وزارت نفت سوریه اخبار مربوط به حمایت‌های مالی و نفتی ایران از سوریه را تکذیب کرد. روزنامه‌المستقبل به نقل از

این مقام سوری نوشت: اخبار منتشر شده از سوی برخی رسانه‌ها مبنی بر حمایت‌های مالی و نفتی ایران از سوریه صحت نداشته و اساساً بی‌اساس است.

۹. وزیر خارجه فرانسه از فشار شدید قطر بر کشورش برای تغییر نظام سوریه و سرنگونی بشار اسد خبر داد و اعلام کرد که سران قطر به نیکیلا سارکوزی برای این کار رشوه میلیاردی پیشنهاد کرده‌اند. رضوان الذیب در روزنامه الدیار لبنان نوشت که اطلاعات رسیده از بیروت حکایت از وعده میلیاردی قطر به سران فرانسه دارد تا این کشور تمام تلاش خود را برای انتقال پرونده سوریه به شورای امنیت به کار بگیرد. به نوشته این نویسنده لبنانی، آلن ژوپه با بیان اینکه «بشار اسد در جایگاه خود باقی می‌ماند، ولی مشکلات ادامه می‌یابد» فاش کرد که کشورش تحت فشار قطر است تا نظام سوریه (به هر قیمت) تغییر کند.

۱۰. منابع دیپلمات فاش کردند که سفارت و کنسولگری عربستان و قطر در سوریه محلی شده است برای نیروهای آمریکایی و دیگر دیپلمات‌ها برای جمع‌آوری اطلاعات از سوریه و حمایت از آشوبگران و افراد مسلح در این کشور منابع دیپلمات به نشریه المنار فلسطین اعلام کردند: سفارتخانه‌ها و کنسولگری‌های آمریکا و فرانسه اکنون دو سفارتخانه عربستان و قطر را به خدمت گرفته‌اند و در آنجا مشغول جمع‌آوری اخبار و اطلاعات هستند. این سفارتخانه‌ها دستگاه‌های ارتباطی پیشرفته و کلت‌های کم‌ری (همراه با صدا خفه‌کن) در اختیار عناصر تروریستی که از ترکیه، لبنان و دیگر مناطق به سوریه نفوذ کرده‌اند، می‌گذارند.

۱۱. نهمین دوره مجلس سوریه برای بررسی و تصویب برخی لایحه‌ها و طرح‌های پیشنهادی نظیر پیش‌نویس قانون جدید اطلاع‌رسانی، انتخابات و تعدیل در برخی مواد

قانون اساسی سوریه تمدید شد. به گفته منابع مطلع در مجلس سوریه در صورتی‌که انتخابات مجلس بنا به عللی در زمان مقرر برگزار نشود، جلسات آن به ریاست مسن‌ترین عضو مجلس برگزار می‌شود. در اصل پنجاه‌ویکم قانون اساسی سوریه آمده است: دوره نمایندگی مجلس خلق چهار سال میلادی بوده و از تاریخ نخستین اجلاس آن آغاز می‌گردد و تمدید دوره نمایندگی مگر در حالت جنگ و به‌موجب قانون، مجاز نمی‌باشد.

۱۲. رئیس‌جمهوری روسیه بار دیگر با بیان اینکه وضعیت سوریه مانند لیبی نیست، بر مخالفت خود با صدور قطعنامه علیه سوریه تأکید کرد. رئیس‌جمهوری روسیه در خلال سفر خود به آلمان، اعلام کرد: تمایلی برای این نیست که آنچه در لیبی روی داد، در سوریه هم رخ بدهد. همچنین تمایلی برای صدور قطعنامه یا حتی استفاده از آن (به‌عنوان تهدید) وجود ندارد.

۱۳. روزنامه واشنگتن پست گزارش داد: پلیس فدرال آمریکا (اف.بی.آی) با برخی افراد ترتیب‌دهنده ناآرامی‌های سوریه در واشنگتن دیدار، مصاحبه و با آنان مذاکره کرده است. واشنگتن پست روز چهارشنبه در مورد این دیدارها نوشت: اف.بی.آی در برنامه‌های مصاحبه، جویای اوضاع جاری سوریه و نقش هر فرد در ناآرامی‌ها شده است.

۱۴. شهر حماه در مرکز سوریه پس از چند روز ناآرامی و بروز تنش، اکنون شاهد آرامش و از سرگیری دوباره فعالیت در مراکز تجاری و اقتصادی است. روزنامه الوطن چاپ دمشق در شماره روز چهارشنبه خود با اعلام این خبر نوشت: با بازگشت آرامش به شهر حماه، فعالیت‌های بازرگانی و اجتماعی در این شهر از سر

گرفته شد و اداره‌های دولتی با استقبال از ارباب رجوع‌ها کارشان را آغاز کردند. ۱۵. ناآرامی در سوریه از روز شنبه در شهر حمص وارد مرحله‌ای جدید و خطرناک شد و درحالی که مخالفان و موافقان نظام، یکدیگر را به آغاز درگیری داخلی متهم می‌کنند، مردم حمص اعلام کرده‌اند که حربه جنگ داخلی کارگر نخواهد بود. با کشته شدن بیش از ۵۰ نفر در شهر حمص از روز شنبه تاکنون به‌نظر می‌رسد تحولات سوریه با شهر حمص وارد مرحله‌ای مبهم و دشوار شده است که برخی اعلام کرده‌اند که از آن بوی درگیری داخلی شنیده می‌شود.

۱۶. ولید المعلم وزیر امور خارجه و مهاجرین سوریه تأکید کرد: اگر اروپا می‌خواهد در منطقه نقش ایفا کند، باید از سیاست‌های خود علیه سوریه دست بردارد. وی در سخنانی در همایش گفتگو در دانشگاه دمشق تصریح کرد: اروپایی‌ها سیاست باز کردن و نبش قبر پرونده‌های گذشته را در پیش گرفته‌اند تا موضعی علیه سوریه اتخاذ کنند، اما تاکنون در این زمینه موفق نشدند، لذا مانند آمریکا به اعمال تحریم‌ها علیه سوریه روی آوردند.

۱۷. وزیر امور خارجه سوریه ضمن هشدار به سفیران پاریس و واشنگتن درباره تحركات غیرقانونی آنها، علت توطئه‌ها علیه کشورش را موقعیت حساس آن در منطقه دانست.

۱۸. فاروق الشرع معاون رئیس‌جمهوری سوریه گفت: در صورت حصول و کسب نتیجه از تماس با مخالفان نظام که گفتگو زیر سقف وطن را پذیرفته‌اند، کنفرانس ملی گفتگو در سوریه طی یک ماه آینده برگزار می‌شود.

سوریه امیدوار است با ناکام ماندن تلاش‌های خارجی برای ناآرام کردن این

کشور، راهی به سوی کنترل بهتر اوضاع پیدا کند، اما مخالفت بعضی‌های قدیمی این کشور با طرح‌های رئیس‌جمهور و نسل جوان باعث شده تا امید به این تغییرات بسیار سخت باشد و همین امر موجب سوءاستفاده غرب، برخی کشورهای عربی و ترکیه از این موضوع شده است. ناآرامی‌ها در سوریه که به‌نظر می‌رسد با فعال شدن گروه‌های خفته شهر به شهر است و به‌صورت همزمان نیست، به‌گونه‌ای خاص مدیریت می‌شود و این درحالی است که مخالفان خارج‌نشین هم با مشکلات بسیاری میان خود مواجه هستند، به‌خصوص که این مخالفان با هدایت ترکیه دولت در تبعید و سایه تشکیل داده‌اند. این درحالی است که بیرون آمدن کوه یخ دخالت‌های قطر و دیگر کشورهای عربی در امور داخلی سوریه، تنش‌های بسیاری را باعث شده که حمله مردم سوریه به سفارت قطر تنها یک بُعد آن به‌شمار می‌رود.

یمن

۱. شورای جوانان انقلاب مردمی یمن از تشکیل شورای ریاستی انتقالی و سرنگونی رژیم عبدالله صالح به‌طور کامل و نهایی خبر داد. این شورا در کنفرانس مطبوعاتی در صنعا، اسامی ۱۷ شخصیت یمنی از طیف‌های مختلف سیاسی و حزبی در داخل و خارج یمن از جمله جنبش موسوم به الحراک الجنوبی و اللقاء المشترك را به عنوان اعضای این شورا اعلام کرد.

۲. طارق الشامی سخنگوی حزب حاکم یمن اعلام کرد عبدالله صالح تا زمانی که پزشکان سلامتی‌اش را تأیید کنند، در عربستان باقی خواهد ماند، وی گزارش‌ها

درباره بازگشت وی به یمن برای مشارکت در جشن ۳۳ سال به قدرت رسیدنش را تکذیب کرد.

۳. انقلابیون یمن روز یکشنبه که برابر با ۲۳ سالگرد به قدرت رسیدن دیکتاتور یمن است، روز خشم مردمی نامیدند.

۴. روزنامه القدس العربی روز دوشنبه نوشت: قبایل یمنی در استان ابین نیروهای خود را علیه القاعده بسیج کردند. اقدامات خشونت آمیزی که از سوی افراد مسلح وابسته به القاعده در شهر زنگبار بزرگترین شهر استان ابین در جنوب یمن انجام می‌گیرد قبایل یمنی را برانگیخت تا نیروهای خود را علیه افراد مسلحی که گفته می‌شود به القاعده وابسته هستند بسیج کنند.

۵. ده‌ها تن از نیروهای ویژه و گارد ریاست جمهوری در میدان التغيير صنعا به انقلابیون یمنی پیوستند و اعلام کردند که از تشکیل شورای انتقالی جوانان انقلابی حمایت می‌کنند. عسکر زعیل سخنگوی رسمی ارتش یمن و یکی از حامیان انقلاب یمن اعلام کرد که ارتش به خواست جوانان انقلابی یمن احترام می‌گذارد و با هر گامی که این جوانان در روند پیروزی انقلاب بردارند، همراه خواهد بود.

۶. دولت امارات برای کمک به حل بحران کمبود سوخت در پی انفجار یک خط لوله در یمن، ۳ میلیون بشکه نفت به این کشور کمک می‌کند. عبدو الجندی، معاون وزیر اطلاع‌رسانی یمن اعلام کرد دولت امارات وعده داده است برای کمک به حل بحران کمبود سوخت یمن، ۳ میلیون بشکه نفت به این کشور کمک کند.

۷. علی عبدالله صالح دیکتاتور یمن در یادداشتی که روز دوشنبه در چند روزنامه رسمی این کشور به چاپ رسید، گفتگوی مسالمت‌آمیز را راه برون‌رفت از بحران

سیاسی در یمن دانست. صالح در این یادداشت نوشت: هیچگاه از تأیید لزوم گفتگوی مسالمت‌آمیز با هدف یافتن راهکاری برای مشکلات کشور دست نکشیده‌ایم.

۸. یک مقام دولتی یمن روز سه‌شنبه اعلام کرد که یک رهبر القاعده توسط نیروهای ارتش یمن در استان ابین کشته شد. این رهبر القاعده در حالی در جنوب یمن کشته شد که قبیله نشینان در سراسر ابین روند بیرون کردن شبه‌نظامیان از شهرهای این استان را آغاز کرده‌اند.

۹. مردم یمن عصر روز سه‌شنبه در شهرهای صنعا، تعز، ارحب و نهم، با برگزاری تظاهرات اقدامات باقی‌مانده‌های حکومت علی عبدالله صالح را محکوم کردند.

۱۰. مقامات وزارت خارجه آمریکا در جلسه کمیته روابط خارجی سنا تشکیل شورای انتقالی یمن را کم‌اهمیت جلوه داده و تلاش کردند تا صلاحیت اعضای آن را زیر سؤال ببرند. جنت سندرسون دستیار معاون وزیر امورخارجه در امور خاور نزدیک در جلسه کمیته روابط خارجی سنا گفت: ما معتقدیم که گفتگوی سیاسی برای رفع گره‌های به‌وجودآمده در سیاست‌های یمن ضروری است.

۱۱. احمد الصبری سخنگوی یک کمیته تدارکاتی در یمن روز چهارشنبه اعلام کرد که گروه مخالف این کشور قصد دارد ائتلافی را برای متحد کردن بخش‌های مختلف خود در آستانه بازگشت علی عبدالله صالح دیکتاتور یمن به این کشور تشکیل دهد.

۱۲. جوانان انقلاب مسالمت‌آمیز یمن به‌منظور تکمیل وظایف شورای انتقالی ریاست جمهوری موفق به تشکیل شورای ائتلاف ملی برای سرنگونی کامل رژیم حاکم بر یمن شدند. معارضان یمنی در داخل کشور یک شورای واحد مشتمل بر تمام

نیروهای انقلابی و مردمی تشکیل داده‌اند و پس از تشکیل شورای انتقالی ریاست‌جمهوری این دومین گام اساسی برای سرنگونی کامل رژیم حاکم در یمن به‌شمار می‌آید.

۱۳. سفیر پیشین آلمان در یمن با هدف میانجیگری بحران این کشور با رئیس‌جمهور یمن در عربستان دیدار کرد. آلمان اعلام کرد که با اعزام یک دیپلمات به عربستان قصد دارد تا در حل بحران یمن به‌عنوان میانجی فعالیت کند. میشل کور که هم‌اکنون در سمت نماینده بحران وزارت خارجه آلمان فعالیت می‌کند، ضمن دیدار با علی‌عبدالله صالح که برای درمان در عربستان به سر می‌برد، پیامی از گیدو وستروله وزیر خارجه آلمان را نیز تسلیم وی کرد.

۱۴. مسئولان یمن روز پنجشنبه برای نخستین بار اعتراف کردند آمریکا از ارتش یمن در مبارزه با شبه‌نظامیان القاعده حمایت کرده است. عبدالجنادی معاون وزیر اطلاع‌رسانی یمن در کنفرانسی خبری در صنعا به‌طور تلویحی اذعان کرد که نیروهای آمریکایی به یمن در جنگ با شبه‌نظامیان القاعده کمک می‌کنند. این مسئول یمنی خاطر نشان کرد، آمریکایی‌ها با رساندن آن‌گونه به نیروهایی تحت محاصره ارتش در شهر زنگبار به نیروهای ما کمک‌های فراوانی کرده‌اند.

۱۵. صدها هزار نفر از مردم یمن در سراسر این کشور با برپایی تظاهرات خواستار یکسره شدن کار رژیم حاکم و سرنگونی کامل آن شدند. ده‌ها هزار نفر از ساکنان صنعا روز جمعه به درخواست انقلابیون یمن برای برپای تظاهرات علیه رژیم حاکم پاسخ مثبت دادند و پس از ادای نماز جمعه با در دست داشتن پلاکاردهایی به تظاهرات علیه رژیم دیکتاتوری صالح پرداختند و خواستار سرنگونی کامل این رژیم شدند.

تشکیل دولت انتقالی در یمن مهمترین اتفاق هفته گذشته بود. خارج شدن این دولت انتقالی از زیر بلیت عربستان و آمریکا و دست زدن به یک تلاش داخلی برای به سامان رساندن اوضاع نابسامان این کشور، این امید را به‌وجود آورده است که از نقش ریاض و واشنگتن در یمن کاسته شده و آنها لابی‌های قدرتمند خود که شامل احزاب دیدار مشترک بودند را در میان جنبش جوانان انقلابی تنها ببینند. انتظار می‌رود با تشکیل این دولت و شروع به کار آن در برخی از مناطق تحت کنترل انقلابیون، روند تازه‌ای در یمن آغاز شود که در نهایت به سرنگونی رژیم کنونی منجر شود.

مصر

۱. در راستای اصلاحات گسترده‌ای که قرار است عصام شرف، نخست‌وزیر مصر بنا به درخواست اعتصاب‌کنندگان مصری در کابینه ایجاد کند و به‌عنوان گام نخست این اصلاحات، محمد العرابی، وزیر امور خارجه این کشور روز شنبه استعفا کرد.

۲. یک مقام قضایی مصر اعلام کرد: مجازات اعدام در انتظار صفوت الشریف، رئیس سابق مجلس شورای و دبیرکل حزب ملی منحل شده مصر است. مدارک و اظهارات شاهدان در برابر هیئت تحقیقات قضایی که از سوی وزیر دادگستری مصر تشکیل شده، نشان می‌دهد صفوت الشریف به‌عنوان دبیرکل حزب ملی منحل شده و مغز متفکر برگزاری تظاهرات و تجمع‌های سازماندهی شده در حمایت از حسنی مبارک، رئیس سابق جمهوری مصر مستقیماً در حملات و کشتار تظاهرکنندگان دست داشته است.

۳. مسئولان امنیتی مصر برادرزاده عبدالله بن عبدالعزیز شاه سعودی را در لیست

افراد ممنوع‌الورود به خاک مصر قرار داده و از ورود وی به قاهره ممانعت کردند.

مسئولان امنیتی مصر شاهزاده احمد فرزند شاهزاده ترکی بن عبدالعزیز برادر عبدالله را به دلیل حمله به تعدادی از افسران مصری در فرودگاه قاهره از خاک مصر طرد و روانه کشورش کردند.

۴. نخست‌وزیر مصر روز یکشنبه محمد کامل عمرو را به‌عنوان وزیر امور خارجه جدید این کشور منصوب کرد. این انتصاب در چارچوب ترمیم گسترده کابینه از سوی عصام شرف، نخست‌وزیر مصر با هدف آرام کردن معترضانی است که از کنگدگی اصلاحات خشمگین هستند.

۵. وزارت بهداشت مصر گزارش منتشره در مورد اینکه حسنی مبارک، رئیس‌جمهوری پیشین و بیمار این کشور در اغمای کام فرو رفته است را تکذیب کرد. پیش‌تر، تلویزیون دولتی مصر به نقل از وکیل مبارک گزارش داده بود: رئیس‌جمهوری پیشین پس از وخامت ناگهانی حالش در اغمای کامل فرو رفته است.

۶. شبکه خبری الجزیره روز سه‌شنبه اعلام کرد عصام شرف در حالی که در دفتر کار خود بسر می‌برد، دچار مشکلات حاد جسمانی شد و به همین دلیل پزشک مخصوص به دفتر وی رفت تا وی را معاینه کند. پزشک نخست‌وزیر مصر پس از معاینه و انجام کمک‌های اولیه، به وی توصیه کرد که هر چه زودتر در بیمارستان بستری شود.

۷. القدس العربی: مردم مصر معتقدند شایعات در زمینه بیماری مبارک و حاد شدن وضعیت جسمانی وی ترفند شورای نظامی حاکم بر مصر به ریاست ژنرال طنطاوی برای جلوگیری از زیر سؤال رفتن اعتبار فرمانده سابقشان می‌دانند. فرمانده‌ای که نشان شجاعت را به علت نقش محوری خود در جنگ اکتبر ۱۹۷۳ به علت رهبری یگان

نیروی هوایی مصر دریافت کرد.

۸. دادگاه جنایی امنیت عالی مصر طارق عبدالرزاق را که به جاسوسی برای سازمان موساد درخصوص پرونده معروف «دام هندی» متهم است و در جلسات محاکمه حضور داشت و همچنین ایدی موشه و جوزه دیموف، از افسران موساد را به اتهام جاسوسی به‌طور غیابی به حبس ابد محکوم کرد.

۹. آخرین نتایج نظرسنجی صورت گرفته از سوی شورای نظامی حاکم بر مصر نشان می‌دهد: محمد البرادعی با کسب ۶۸ هزار رأی بیشترین شانس برای ریاست‌جمهوری مصر پس از سقوط مبارک را دارد. در این نظرسنجی مدیرکل سابق آژانس که از شخصیت‌های معتدل و میانه‌رو در مصر محسوب می‌شود با اختلاف ۲۰ هزار رأی از نزدیک‌ترین رقیبش در جایگاه نخست قرار دارد. نظرسنجی انجام شده از سوی شورای نظامی حاکم بر مصر نشان می‌دهد که محمد سلیم العوا که گفته می‌شود به اخوان‌المسلمین وابستگی دارد با ۴۸ هزار رأی در رتبه دوم است. همچنین عمر سلیمان رئیس سابق دستگاه اطلاعاتی مصر با ۳۱ هزار رأی، احمد شفیق نخست‌وزیر سابق با ۲۷ هزار رأی، حازم ابوصلاح اسماعیل نامزد اسلامگرا با ۲۵ هزار رأی و عمروموسی با ۱۵ هزار رأی در رده‌های چهارم تا هفتم قرار گرفته‌اند.

۱۰. شورای نظامی حاکم بر مصر ضمن اعلام تعویق انتخابات پارلمانی این کشور به تشریح قوانین جدید انتخابات مصر و شرایط نامزدها پرداخت. شورای عالی نظامی حاکم بر مصر انتخابات پارلمانی این کشور را که قرار بود ماه سپتامبر برگزار شود تا مدت نامعلومی به تعویق انداخت. این انتخابات قرار است در یک روز و در سه

مرحله برای انتخاب ۵۰۴ عضو پارلمان برگزار شود که به پیش‌بینی منابع وابسته به شورای نظامی حاکم، انتخابات پارلمانی احتمالاً در ماه نوامبر برگزار خواهد شد. علاوه بر این تعداد ۱۰ نفر نیز توسط رئیس‌جمهور یا شورای نظامی انتخاب خواهند شد.

۱۱. گروه‌هایی از تظاهرکنندگان خشمگین مصری روز چهارشنبه در اعتراض به عدم برکناری سرلشگر منصور العیسوی وزیر کشور، در صدد تصرف ساختمان این وزارتخانه برآمدند، اما نیروهای امنیتی به مقابله با آنها برخاستند. تظاهرکنندگان با سردادن شعارهایی خواستار قصاص عادلانه افسرانی شدند که در کشتار تظاهرکنندگان انقلاب ۲۵ ژانویه دست داشتند. تظاهرکنندگان این شعارها را سر می‌دادند: ملت خواهان محاکمه قاتلان است و اراذل و اوباش هنوز در وزارت کشور حضور دارند.

۱۲. پس از چندین روز تأخیر و به دنبال فشار انقلابیون مصر، سرانجام روز پنجشنبه دولت جدید این کشور سوگند یاد کرد. دولت جدید مصر که به ریاست عصام شرف تشکیل شده به مردم این کشور مصر وعده داده است که در جهت رضایت آنان، بهبود وضعیت معیشتی شان عمل کند و به اصلاحات لازم سیاسی و اقتصادی که پس از سرنگونی رژیم حسنی مبارک از طرف مردم این کشور خواسته شده است دست بزند. در این دولت ۲۰ تن از اعضای کابینه تغییر کرده‌اند تا شاید رضایت انقلابیون جلب شود. این تغییرات با موافقت‌ها و مخالفت‌های متعددی روبرو شده است.

۱۳. عصام شرف نخست وزیر مصر پس از ادای سوگند کابینه‌اش، ضمن تشکر از وزرای پیشین کابینه خود، تأکید کرد که مصر در شرایط بسیار سختی به سر می‌برد و دولت

جدید خود را متعهد می‌داند که برای سربلندی مصر و انجام اصلاحات و تلاش برای بهبود اوضاع مردم گام‌های جدی بردارد. وی در مورد اولویت‌های کاری دولت جدید مصر گفت: این دولت فعالیت‌های خود را برچند محور اساسی متمرکز خواهد کرد، مهمترین محورهای آن عبارتند از: تحقق امنیت کشور و بهبود آن، فراهم آوردن نیازهای اساسی شهروندان، تحقق اصل عدالت اجتماعی در کشور، محاکمه مفسدان و قاتلان انقلابی‌های شریف و به‌طور کلی تحقق دموکراسی در مصر و فراهم آوردن مقدمات لازم برای انتخابات آزاد در مصر به‌گونه‌ای که شایسته مردم انقلابی مصر باشد.

۱۴. دادستانی مصر برای چهارمین بار بازداشت جاسوس صهیونیست را به مدت ۴۵ روز دیگر تمدید کرد. اتاق مشاوره دادگاه جنوب قاهره حبس ایلان چایم گرابیل افسر سازمان اطلاعات برون‌مرزی رژیم صهیونیستی موساد را به مدت ۴۵ روز دیگر تمدید کرد.

۱۵. دومین سری از هیئت‌های دیپلماسی مردمی مصر شامل برخی نخبگان مصری در قالب سه هیئت مجزا به ایران سفر خواهند کرد. مجتبی امانی رئیس دفتر حفاظت منافع ایران در مصر در مورد این هیئت‌ها گفت: اولین هیئت از میان سه هیئت یاد شده، هیئت بازرگانان مصری است که این هیئت به دعوت اتاق بازرگانی هم اکنون عازم ایران شده است. هیئت دوم نیز متشکل از شخصیت‌های محوری سادات مصر است که مجمع جهانی اهل بیت (ع) میزبان آنان را برعهده خواهد داشت و روز شنبه به کشورمان وارد خواهند شد. هیئت سوم، هیئت هنرمندان مصری است که وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، میزبان آنان خواهد بود که اواسط هفته جاری عازم ایران خواهند شد.

۱۶. هزاران مصری در شهر قاهره و اسکندریه روز جمعه با سر دادن شعار مبارکی‌ها باید بروند بر لزوم سقوط شورای نظامی حاکم بر این کشور و اعدام حسنی مبارک تأکید کردند. تظاهرکنندگانی که در دو هفته گذشته در میدان التحریر قاهره تجمع کرده‌اند، خواستار ایجاد اصلاحات فوری، سقوط شورای نظامی حاکم و محاکمه کسانی هستند که در دوره خیزش مردمی، دستور کشتار معترضان را صادر کرده بودند.

محاکمه مبارک و سران رژیم وی و تعیین تکلیف شورای نظامی حاکم بر مصر، به مهمترین دغدغه‌های این مردم انقلابی این کشور تبدیل شده است. عصام شرف که در پی مخالفت‌های گسترده مردمی ناچار شد ۲۰ تن از اعضای کابینه خود را تعدیل کند و افراد وجیه‌المله تری را وارد آن کند، اکنون با مخالفت‌های مردمی در مورد شورای نظامی مواجه شده است که موعد انتخابات پارلمانی در این کشور را به تأخیر انداخته است. به نظر می‌رسد مخالفت‌ها که به صورت تحصن نامحدود در میدان آزادی قاهره جریان دارد همچنان ادامه داشته باشد و از دست شورای نظامی برای کنترل آن هم کاری بر نیاید.

فلسطین

۱. رؤسای جمهوریخواه و دمکرات کمیته کمک‌های خارجی مجلس نمایندگان آمریکا، تهدید کردند: در صورت ادامه تلاش حکومت خودگردان فلسطین برای کسب عنوان کشور مستقل در نشست ماه سپتامبر سازمان ملل، برای قطع کمک‌های واشنگتن اقدام خواهند کرد.

۲. هفته‌نامه فلسطینی المنار از طرح پیشنهاد یک کشور عربی برای حل بحران تشکیل

دولت آینده فلسطین و مشکل تعیین نخست‌وزیر آینده خبر داد. در صورتی‌که این طرح مورد قبول دو طرف فتح و حماس قرار گیرد، این کشور عربی از خالد مشعل رئیس دفتر سیاسی حماس و محمود عباس رئیس تشکیلات خودگردان فلسطین برای سفر به پایتخت آن و دیدار با یکدیگر دعوت به عمل خواهد آورد. المنار نام این کشور را ذکر نکرده است، اما برخی از منابع مطلع می‌گویند این کشور باید قطر باشد.

۳. رجب طیب اردوغان نخست‌وزیر ترکیه می‌گوید برای دیدار از غزه می‌خواهد به این منطقه سفر کند. این سفر با استقبال دولت حماس روبرو شده و مصری‌ها هم می‌گویند مقدمات سفر وی از گذرگاه رفح را فراهم می‌کنند.

۴. رئیس تشکیلات خودگردان فلسطین قصد دارد با سفر به تعدادی از کشورهای اروپایی، حمایت آنها از تشکیل کشور مستقل فلسطینی را جلب کند. وی در همین راستا به نروژ و اسپانیا سفر کرد.

۵. نماینده دائم آمریکا در زمان ریاست جمهوری جرج دبلیو بوش در سازمان ملل گفت: آمریکا با استفاده از امتیاز حق وتو خود مانع از به رسمیت شناختن فلسطین خواهد شد. جان بولتون که برای دیدار با سران رژیم صهیونیستی به تل‌آویو رفته است، اظهار داشت: مجمع عمومی سازمان ملل به‌طور قطع از استقلال فلسطین حمایت خواهد کرد، اما این حمایت‌ها و تلاش‌ها بدون تأیید شورای امنیت بی‌معناست. وی افزود: هرچند تلاش فلسطینیان در این زمینه حرکتی مهم و چشمگیر است، اما آمریکا و اسرائیل این تلاش‌ها را جدی نمی‌گیرند.

۶. براساس جدیدترین نظرسنجی‌ها، بیش از ۵۰ درصد اسرائیلی‌ها عقیده دارند که

انتفاضه سوم فلسطین با اعلام یک‌جانبه تشکیل دولت مستقل فلسطین در ماه سپتامبر آغاز خواهد شد. روزنامه صهیونیستی جروزالم پست به نقل از پژوهشی که مرکز اسرائیلی داهاف انجام داده است، نوشت که ۵۲ درصد کسانی که از آنها نظرسنجی به عمل آمده است نسبت به احتمال وقوع انتفاضه سوم فلسطینیان در صورت اعلام تشکیل کشور فلسطین ابراز نگرانی کردند.

۷. گروه‌های فلسطینی از جمله جنبش‌های فتح و حماس روزهای سه‌شنبه و چهارشنبه هفته گذشته به‌منظور بررسی موضوعات مربوط به آشتی ملی فلسطینیان در استانبول گردهم آمدند. گروه‌های فلسطینی در نشست خود در استانبول پنج محور مربوط به آشتی ملی اعم از برنامه سیاسی، تشکیل دولت، انتخابات و حقوق بشر و امنیت را بررسی کردند.

۸. کاترین اشتون مسئول سیاست خارجی اتحادیه اروپا گفت: اهمیت ازسرگیری مذاکرات صلح بین اسرائیل و فلسطین به‌مراتب از تصویب قطعنامه احتمالی استقلال کشور فلسطین در سازمان ملل مهمتر است.

۹. وزارت امور خارجه و مهاجرین سوریه با صدور بیانیه‌ای اعلام کرد: دولت فلسطین را تا مرزهای ۱۹۶۷ میلادی و به پایتختی قدس به رسمیت می‌شناسد.

۱۰. مقامات انگلستان دوشنبه شب شیخ رائد صلاح رئیس جنبش اسلامی اراضی اشغالی سال ۱۹۴۸ را پس از سه هفته بازداشت در داخل زندان بدفورد واقع در شمال لندن، به قید ضمانت آزاد کردند.

۱۱. نروژ تصمیم فلسطینیان را برای رجوع به مجمع عمومی سازمان ملل به‌منظور پذیرفته شدن بین‌المللی کشور مستقل فلسطینی، کاملاً مشروع خواند. یوناس گار

اشتوئر وزیر خارجه نروژ در کنفرانس خبری مشترکی با محمود عباس رئیس تشکیلات خودگردان فلسطین گفت: ما متن پیشنهادی را که فلسطینی‌ها چند هفته دیگر ارائه خواهند کرد، به دقت مورد بررسی قرار خواهیم داد.

۱۲. عضو کمیته مرکزی جنبش فتح و مسئول مذاکرات این جنبش با حماس هرگونه پیشرفت در روند آشتی ملی فلسطینیان را رد کرد. عزام الأحمد در گفتگو با روزنامه فرامنطقه‌ای القدس العربی با رد هرگونه پیشرفت در روند آشتی فلسطینیان اعلام کرد که خبر مربوط به دعوت مصر از گروه‌های فلسطینی برای برگزاری نشست در قاهره صحت ندارد.

۱۳. مردم فلسطین علیه تشکیلات خودگردان فلسطین در رام‌الله تظاهرات کرده و خواستار محاکمه مسئولان این تشکیلات به اتهام فساد مالی و اداری شدند. این تظاهرات در مقابل دفتر سلام فیاض نخست‌وزیر منصوب محمود عباس برگزار شد.

۱۴. یکی از خبرگزاری‌های ترکیه از نشست سفرا و رؤسای نمایندگی‌های فلسطین در کشورهای خارجی در شهر استانبول ترکیه خبر داد. خبرگزاری جهان ترکیه در خبری درباره این مطلب با تأکید بر ادامه حمایت‌های دولت آنکارا از فلسطین نوشت که در همین راستا سفرا و رؤسای نمایندگی‌های فلسطین در کشورهای خارجی در تاریخ ۲۳ الی ۲۴ ژوئیه در شهر استانبول گردهم می‌آیند.

۱۵. خوسه لوئیس رودریگز زاپاته رو نخست‌وزیر اسپانیا در دیدار با محمود عباس رئیس دولت خودگردان فلسطین با اشاره به لزوم حصول توافق میان رژیم صهیونیستی و فلسطین تأکید کرد که اسپانیا به روند تسهیل آغاز مذاکره میان طرفین

کمک خواهد کرد. اسپانیا با عقب‌نشینی از مواضع پیشین خود در مورد به رسمیت شناختن کشور مستقل فلسطینی، اعلام کرد این کشور را به رسمیت نخواهد شناخت. ۱۶. اتحادیه عرب در چارچوب اجرای تصمیم کمیته طرح صلح عربی، پرونده‌ای را در خصوص به رسمیت شناختن کشور مستقل فلسطین به پایتختی بخش شرقی قدس در مرزهای سال ۱۹۶۷، برای ارائه به سازمان ملل تدارک می‌بیند. محمد صبیح معاون دبیر کل اتحادیه عرب در امور فلسطین در یک گفتگوی خبری گفت که اعضای کمیته طرح ابتکاری صلح عربی که وزرای آنها اخیراً در دوحه گردهم آمدند، اتحادیه عرب را موظف کردند که پرونده‌ای را در این زمینه به سازمان ملل ارائه کند.

۱۷. بنیامین نتانیاو، نخست‌وزیر رژیم صهیونیستی در مراسمی که در قدس اشغالی برگزار شده بود، تصریح کرد: با وجود اینکه صلح بین اسرائیل و همسایگان آنها غیرممکن به نظر می‌رسد، صلح زمانی امکانپذیر خواهد بود که یهودی بودن کشور اسرائیل به رسمیت شناخته شود.

۱۸. وزارت امور اسرا و آزادگان فلسطین اعلام کرد که اداره زندان‌های رژیم صهیونیستی چهارشنبه شب گذشته با حمله به اتاق مروان برغوثی نماینده اسیر جنبش فتح، وی را به بهانه استفاده از تلفن همراه به سلول انفرادی منتقل کرد.

فلسطین همچنان درگیر دو مسئله داخلی و خارجی خود است. هرچه به زمان رفتن پرونده کشور مستقل فلسطینی به مجمع عمومی سازمان ملل متحد نزدیک می‌شویم، تلاش‌های تل‌آویو و رام‌الله برای جذب و جلب نظرات کشورهای مختلف ادامه دارد. این اقدامات درحالی صورت می‌گیرد که آمریکا و اروپا نیز به شدت مخالفت خود را با تشکیل کشور مستقل فلسطینی اعلام کرده و حتی تهدید کرده‌اند در صورت رفتن این

پرونده به مجمع عمومی، آن را وتو کرده و از کمک‌های مالی به تشکیلات خودگردان فلسطین جلوگیری خواهند کرد. در بُعد دیگر که انتظار چندانی برای پیشرفت در آن دیده نمی‌شود، مسئله آشتی ملی فلسطین است که همچنان درگیر معرفی نخست‌وزیر دولت موقت است. اصرار عباس بر نخست‌وزیری سلام فیاض و مخالفت حماس با آن، بر پیچیدگی اوضاع به شدت افزوده است.

تونس

۱. پلیس تونس بامداد یکشنبه برای متفرق کردن معترضین از شلیک تیر هوایی و گاز اشک‌آور استفاده کرد. این درگیری زمانی آغاز شد که گروهی متشکل از حدود ۲۰۰ نفر از معترضین به آتش زدن یک ایستگاه یا مقر پلیس در حومه پایتخت اقدام کردند.

۲. یک مقام ارشد جنبش اسلامی النهضه تونس روز یکشنبه در جریان یک راهپیمایی در زادگاه حبیب بورقیبه نخستین رئیس‌جمهوری فقید این کشور خواستار آشتی ملی شد.

۳. نخست‌وزیر تونس با اشاره به نا آرامی‌های این کشور ضمن تأکید بر برگزاری انتخابات مجلس مؤسسان قانون اساسی در موعد مقرر آشوبگران را هرج و مرج طلب خواند. الباجی قائد السبسی گفت: تظاهرات توجیه قانونی ندارد و با آن برخورد می‌شود برخی در تونس توجهی به انتخابات ندارند.

۴. رئیس حزب نهضت اسلامی تونس با اشاره به توطئه‌هایی که هدف آن تحریک جوانان و تعویق انتخابات در تونس است، اعلام کرد که این حزب با خشونت‌های اخیر در این کشور ارتباطی ندارد.

۵. دادگاه بدوی تونس از تعویق دادگاه زین‌العابدین بن‌علی دیکتاتور سرنگون شده تونس تا ۲۸ ماه جاری خبر داد. پیش از این بن‌علی در دو دور محاکمه غیابی به ۵۰ سال زندان محکوم شده بود. رئیس‌جمهور مخلوع تونس که به عربستان پناهنده شده است، با ده‌ها مورد اتهام مواجه و برای هریک از آنها به صورت غیابی محاکمه خواهد شد.

تونس در گذار خود به دولت مردمی همچنان دچار درگیری‌ها و تعارضات داخلی است. این کشور که پس از چند دهه نظام تک‌حزبی و دیکتاتوری اکنون در حال نفس کشیدن است، در حال حاضر شاهد درگیری میان احزاب، مردم و دولت است که هریک خواهان اجرایی شدن نظرات خود می‌باشند. مهمترین خواسته مردم در حال حاضر محاکمه بن‌علی و فرزندان اوست که یکی از اولویت‌های دولت انتقالی این کشور به‌شمار می‌رود. تدارک مقدمات انتخابات مجلس مؤسسان نیز یکی دیگر از دغدغه‌های دولت است که همچنان مقدمات آن در حال تهیه است.

عربستان

۱. حکومت آل سعود اجازه بازگشایی سه مسجد دیگر از ۱۱ مسجد بسته شده شیعیان را پس از سه سال صادر کرد. ولت عربستان سعودی پس از سه سال اجازه بازگشایی سه مسجد در شهر الخبر و اقامه نماز در آن را صادر کرد. این تصمیم پس از دیدار شخصیت‌های برجسته شیعه این شهر با جانشین امیر منطقه الشرقیه عربستان در روز دوشنبه اعلام شده است.

۲. سازمان امدادرسانی آکسفام اعلام کرد که امضای قرارداد تسلیحاتی بین آلمان و

عربستان بر اعتبار آلمان در سطح جهانی تأثیر خواهد گذاشت. رابرت لیندنر کارشناس امور خلع سلاح در سازمان امدادرسانی آکسفام به خبرگزاری آلمان گفت: آلمان صرفنظر از منافع خاص خود تلاش می‌کند که از قراردادهای تسلیحاتی جلوگیری کند، اما اگر عملاً به یک کشور مستبد (عربستان) تانک فروخته باشد این امر به شدت اعتبار آلمان را خدشه‌دار خواهد کرد.

۳. پلیس فدرال آلمان نه تنها در تعلیم نیروهای نظامی و امنیتی عربستان سعودی دخیل است، بلکه در تعلیم افسران اطلاعاتی این کشور نیز مشارکت دارد. این افسران آلمانی پارسال حداقل ۳ جلسه آموزشی برای افسران اطلاعاتی عربستان برگزار کرده‌اند.

۴. براساس یک گزارش منتشره از سوی وزارت خارجه انگلیس، دیپلمات‌های عربستان سعودی در صدر دیپلمات‌های متخلف در این کشور قرار دارند. وزارت خارجه انگلیس اعلام کرد: بیش از یک‌چهارم جرائم جدی که سال گذشته میلادی توسط افراد مشمول مصونیت دیپلماتیک در این کشور انجام شده، مربوط به دیپلمات‌های سعودی و اعضای خانواده‌های آنان است.

۵. سازمان عفو بین‌الملل با انتقاد از پیش‌نویس قانون جدید مقابله با تروریسم در عربستان سعودی، اعلام کرد: در صورت تصویب این لایحه، مخالفت مشروع سیاسی به اقدامی مجرمانه و قابل پیگرد کیفری تبدیل می‌شود. در متن این پیش‌نویس حتی ابراز تردید در صلاحیت و اعتبار پادشاه و ولیعهد عربستان برای تصدی این سمت‌ها هم جرم محسوب می‌شود و می‌تواند ۱۰ سال حبس در پی داشته باشد. قانون جدید همچنین به حکومت اجازه می‌دهد متهمان امنیتی را بدون ایراد رسمی اتهام تا یکسال

در زندان نگهدارد و مظنونین به اقدامات تروریستی را تا ۱۲۰ روز در زندان انفرادی محبوس کند.

۶. در حالی که وضع جسمانی وزیر امور خارجه کهنسال عربستان سعودی رو به وخامت است، پادشاه عربستان پسرش را به سمت معاون وزیر امور خارجه این کشور منصوب کرد. ملک عبدالله پادشاه عربستان، پسرش عبدالعزیز را به عنوان معاون وزیر امور خارجه با مسئولیت وزیر، منصوب کرد.

آنچه عربستان در طول هفته گذشته شاهد آن بود، درگیری‌ها و تعارضات درونی قدرت بود. پیر شدن طبقه حاکم و ضرورت یافتن جانشینی برای آنها، به دغدغه اصلی مقامات این کشور به خصوص پادشاه سالخورده آن تبدیل شده است. انتخاب فرزند عبدالله به عنوان معاون وزیر امور خارجه که دارای قدرت وزیر است، هم نشان از همین رویکرد دارد. دغدغه بزرگ رهبران این کشور مسئله ولیعهد است که در حال حاضر در آمریکا بستری است و از حال عمومی وی نیز گزارشی در دست نیست.

اردن

۱. انقلابیون اردن با برگزاری یک تحصن در برابر کاخ نخست‌وزیری این کشور خواستار انجام اصلاحات سیاسی و مبارزه با فساد شدند. در پی حمله نیروهای امنیتی و ژاندارمری به تحصن کنندگان روز جمعه و ضرب و شتم بیش از ۵۰ شهروند و خبرنگار، کمیته عالی احزاب مخالف دولت اردن تحصن دیگری را در برابر کاخ نخست‌وزیری این کشور برگزار کرد.

۲. اتحادیه مطبوعات اردن روز یکشنبه اعلام کرد، قصد دارد علیه پلیس این کشور به خاطر ضرب و شتم روزنامه‌نگارانی که تظاهراتی را در شهر امان پوشش داده بودند، اقامه دعوی کند.

۳. روزنامه گاردین با اشاره به انقلاب اخیر ملت اردن، نوشت که پادشاه اردن وعده تحقق خواست شهروندان را داده است، ولی زمان تحقق این وعده‌ها را مشخص نکرده است.

۴. مجلس عوام اردن با درخواست برای تحقیق در خصوص حمله و تعرض به خبرنگاران این کشور از سوی نیروهای پلیس، اقدام یادشده را محکوم کرد. نمایندگان این مجلس با صدور بیانیه‌ای خاطر نشان کردند: ما از ایفای نقش توسط اصحاب رسانه و تقویت جایگاه مطبوعات حمایت می‌کنیم و به هیچ وجه اهانت و حمله به آنها را نخواهیم پذیرفت. همچنین خواستار پاسخ مسئولان دولت هستیم.

۵. وزیر کشور اردن در سایه افزایش نگرانی دولت از تشدید تظاهرات‌های مردمی اعتراف کرد که شخص او دستور سرکوب تظاهرات را صادر کرده است. ازن ساکت وزیر کشور اردن با اشاره به افزایش فعالیت‌های انقلابیون و شهروندان معترض اردنی تصریح کرد: جنبش‌های مردمی و اصلاح‌طلبانی که تحصن فراگیر روز جمعه هفته گذشته را برگزار کرده بودند، هدفشان ورود به مرحله دوم جنبش یعنی سرنگونی نظام است.

۶. در پی سرکوب معترضین توسط نیروهای امنیتی، انقلابیون اردن تصمیم گرفته‌اند در برابر ساختمان وزارت کشور تحصن کنند. کمیته هماهنگی جنبش جوانان اردن اعلام کرد که انقلابیون این کشور در راستای فعالیت‌های اعتراضی خود، امروز چهارشنبه ساعت ۱۷ به وقت محلی در برابر ساختمان وزارت کشور اردن تحصن خواهند کرد.

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل: ۱۰۹۱۷

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: خبرنامه انقلاب‌های خاورمیانه و شمال آفریقا (۱۰) (از ۲۵ الی ۳۱ تیرماه ۱۳۹۰)

نام دفتر: مطالعات سیاسی (گروه سیاست خارجی)

تهیه و تدوین: کریم جعفری

ناظر علمی: محمد جمشیدی

متقاضی: معاونت پژوهشی

ویراستار تخصصی: —

ویراستار ادبی: —

واژه‌های کلیدی:

۱. انقلاب

۲. خاورمیانه

۳. شمال آفریقا

تاریخ انتشار: ۱۳۹۰/۵/۵